

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apere Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Terorismul șovinistic la culme.

Apetitul cresce mâncând.

Selbăticiile din Turda, Șimleu și Arad se pot ascunde dinaintea brutalităților din Orade.

Oradea, locul nașterii lui Tisza Kálmán, centrul cultural al „Biharország”-ului, cu academie de drepturi, tablă regescă, reședința alor două episcopii, cu o mulțime de biserici și patru sinagoge, fortăreață, etc. un oraș, care își arată rangul al doilea după capitală, nu se simțea bine, că Aradul, cu care rivalisase pentru câștigarea tablei regesci, l'a întrecut în manifestarea „patriotismului” modern, și pândia ocaziunea binevenită, ca și în asta privință să-și ocupe rangul ce i se cuvine.

Ocaziunea i s'a dat.

Un preot păcătos, un cutare Pituc, pe care episcopul Pavel în loc să-l fi destituit, după cum a meritat, nu l'a lăsat să părăsească de fomie, ci l'a pus în pensie cu salariu anual de 300 fl., ca să-și răsbune contra episcopului său, a scos la ivelă o broșură, în care declară pe episcopul și pe canonicul Lauran de trădătorii de patrie, pentru că ar fi romanizat 24,000 de magiari, adică pe toți credincioșii gr. catolici din parochiile aparținătoare la diecesa gr. cat. orădană din comunele: Măcău, Carei, Oradea (reședința eppescă) Leta mare (locul nașterii redactorului Ios. Vulcan) Aciad, Apateu, Almosd, Bagamir, Bogoș, Cialalș, Ceghild, Csengerujfalu, Ér-Adony, Ér-Endréd, Ér-Kenez, Ér-Körtvélyes, Ér-Selind, Ér-Taresa, Genecs, Hosupaieu, Caday, Monos Petri, Nagy-Szántó, Nyir-Adony, Ováry, Porcsalma, Szt-György, Abrány și V. Abrány, tot comune, cari și după statistica cea mai nouă, au și locuitori români.

Indată ce a apărut acest pamflet, care nu pôte fi numai opul ticălosului Pituc, despre care se afirmă, că în urma beției ar fi devenit nebun, totă diaristica magiară, ca la poruncă

în articoli identici, trimiși pe semne dela un birou anume, agităză contra episcopului Pavel, carele din „kiváló hazafias főpap” ce era, preste nopțe, ca din senin, deveni cel mai periculos „magiarofag”, „daco-român”, „trădător de patrie”, etc. etc.

Agitația executată cu plan, în scurt timp a produs fructele contemperate.

Mercuri s'era (9 l. c.) circa 2000 după unele foi 4000 de vagabunzi, pe lângă binevoitoarea asistență a nobilei inteligențe magiare din Orade, în sufletești de imnul magiar (szózat) și de cântecul lui Kossuth („Kossuth-nóta”) ca turbați au năvălit cu bolovani asupra reședinței episcopului Pavel, pe care îl credeau a se fi rentors dela locul de cură climatică „Sténa de vale” botezat pe unguresce „Biharfűred” și între sbierături de „le a haza áruló gazemberrel”! (jos cu infamul trădătoriu de patrie) au sfărâmat toate ferestrele și pörta reședinței, de acolo s'au dus la canonicul Lauran, după unele diare la canonicul Sarkadi, i-au sfărâmat și acestuia ferestrele, au năvălit apoi asupra alumneului gr. cat. „Leopoldinum”, acolo au distrus toate ferestile alumneului, și imediat au sfărâmat ferestile și ușa bisericeii gr. cat. dela alumneu. Terminând cu alumneul canalia a năvălit asupra locuințelor advocaților români Zigre, Duma și Buna, a devastat și la acestia tot ce li-a stat în cale, poliția cu șef cu tot încă și-a căpătat ce a meritat, și numai intervenția miliției a putut curma continuarea devastărilor și la ceilalți români din Orade și pôte o rescălă formală.

Cine cunoște trecutul și prezentul episcopului Pavel cu uimire trebuie să se întrebe:

„Dacă și chiar episcopului Pavel i s'a putut întâmpla un astfel de tratament dela partea magiarilor, mai este posibil astăzi în Ungaria, ca un român se fie considerat de bun „patriot” după conceptul magiar?

Episcopului Pavel nici odată n'a venit în conflict nici cu guvernul, nici cu societatea magiară, nici prin faptele, nici prin expresiunile sale.

Din contră în toate li-a făcut pe plac, chiar și în cestiunile cele mai delicate naționale s'a spus odiului credincioșilor sei, numai ca să nu provôce displăcerea magiarilor.

Lucrurile sunt cunoscute, nu voim să le mai enărăm și aci, constatăm numai, că a făcut și fundațiuni pentru Orade și pentru magiari, și că pentru meritele Sale „patriotice” guvernul i-a esoperat denumirea de consilier intim al Maj. Sale titlu de „Escelență”, lucru foarte rar la episcopi, ér orașul Orade din gratitudine a botezat o stradă cu numele „Pável utca” (strada Pavel) ca apoi din strada acesta să-i distrugă toate ferestrele.

Diarele magiare doriau ca episcopul Pavel să fie metropolit la Blăș, și le părea rău, că nu schimbă diecesa Orăzii cu archidieceșana, ér pentru cazul acela nici nu putea fi vorba de alt candidat pentru Orade decât de canonicul Lauran, ba și la metropolie ar fi fost cel mai binevedut candidat.

Și acum totă această dragoste „patriotică” s'a prefăcut în fum, în urma descoperirilor nemernicului Pituc?

Și care este păcatul cel mai nou al episcopului Pavel, descoperit de Pituc?

Este, că pretinde, ca în toate bisericile din eparchia sa să se officieze în limba română.

Ei bine! N'au știut „patrioții”, până ce Pituc nu li-a deschis ochii, că diecesa gr. cat. Orădană este diecesa română? n'au știut, că episcopul este și trebuie să fie român?

Dacă n'au aflat din alt loc, cel puțin din numele străzii, care duce pe lângă reședința episcopescă, și care astăzi se numește „Pável utca” trebuia se știe, pentru că aceea se numia „Oláh püspök utca”.

N'au știut ei, că limba în care se administreză diecesa gr. cat. Orădană și limba cultului divin în acea

biserică este și trebuie să rămână cea română?

N'au știut ei nici aceea, că p. e. în biserica catedrală din Orade serviciul divin se face în limba română, și că parochia din Orade-cetate, cuprinsă în catalogul lui Pituc, aparține la biserica catedrală?

Nimic nou n'a făcut episcopul Pavel, decât a conservat ceea ce a aflat, ce a existat de când Maria Teresia a înființat acea diecesă „pentru propagarea sfintei uniri între valachi”.

Tote parochiile numite în catalogul lui Pituc au fost și sunt române, dar resfirate printre magiari, poporul mare parte vorbeste și unguresce.

A pretinde dela episcopul Orăzii, ca să-și neglige limba oficială în parochiile sale și să introducă sau să suferă pe cea magiară, ar însemna a-l silii să-și tradeze biserica.

A afirma, că între gr.-catolicii din diecesa Orăzii au fost magiari, este o minciună istorică.

N'au existat și nu există magiari gr. catolici, ci numai români și ruteni.

Magiarii toți sunt rom. catolici și reformați.

Dar chiar așa să fie, cum dice Pituc și cu el diarele magiare, că credincioșii gr. cat. din parochiile amintite să fi fost magiari, episcopul numai datorită și o-ar împlini dacă, ca pe credincioși ai bisericeii române i-ar romanisa. Dora reformării sau romano-catolicii magiari fac și ar face altmintrea cu românii, cari ar intra în sinul bisericeii lor, decât iute și de grabă i-ar magiarisa

Este trădare de patrie a fi român în Ungaria?

Quod uni justum alteri aequum!

Dar canonicul Lauran, de unde ajunge deodată la martiriul românesc?

El, care numai ca să rămână personă populară înaintea magiarilor, a îndurat tot odiul clerului și laicilor din diecesa Orădană pentru magiarizarea gimnasiului din Beins, astăzi de-

FOIȚA.

Posiția istoriei în planul de învățământ și metodel ei.

„Non multa, sed multum”.

II.

(Înceiere.)

Partii alese din cele mai bune scrieri istorice, chiar și din cronici, unele tradițiuni, legende și poesii istorice, ba chiar câte un document, epistolă ori decret și o lege sunt tot atâtea isvóre, care se pot cu cel mai bun succes folosi în scôlă. Greutatea cea mai mare ar fi de învins de aci înainte, întru cât munca viitorului, și încă a celui mai apropiat, va trebui se fie a aduna la un loc isvórele istorice, menite a se folosi în scôlă, la instrucțiunea în istorie, a se face din ele un fel de „carte de cetire” pentru istorie, căci numai așa pôte ajunge și învățătorul, dar mai ales și elevul la isvóre și pôte ajunge în poziția de a le și folosi.

La folosirea isvórelor ar fi de observat cam următorul mers: Tecstul, dacă e mai

lung, se va împărți în mai multe partii, cari se vor ceti una câte una. După cetire se va reproduce cuprinsul din partea elevilor, bine reu, cum pot ei. Acestă reproducere la tot cazul nu pôte fi perfectă; va cuprinde multe inexactități și erori, cari tocmai arată ceea ce nu au priceput elevii și deșteptă și în aceștia dorința și le dă impuls a cerceta, a cugeta, a judeca, a îndrepta și spre acest scop a se transpune în spiritul timpului, despre care e vorba, și a pătrunde în starea sufletescă a persónelor istorice. Așa dară această primă reproducere scôte mai bine la ivelă lipsele și golurile în cunoștințele și judecățile elevilor. Erorile, ce se comit la reproducere, se vor îndrepta cu concursul elevilor, conducându-i pe aceștia să cerceteze înșiși, să urmărescă faptele istorice pas de pas cum au rezultat una din alta, cum condiționează una pe cealaltă. În convorbirile acestea se vor căuta însușirile persónelor istorice, se vor supune judecății elevilor faptele și cugetele persónelor istorice și astfel elevii vor fi conduși a pătrunde în spiritul eroilor, a înțelege starea lor sufletescă și din această a-și explica faptele lor. Afară de partea internă psihologică a lucrului se va considera și partea externă, întru cât se va vorbi despre împregiurările

externe, între cari au trăit și au lucrat eroii. În cursul convorbirilor se va lua deci în considerare și locul unde s'au petrecut evenimentele, și condițiunile culturale, în cari au trăit persónele istorice. Aceste convorbiri ne vor lămurii asupra tuturor punctelor neînțelese sau reu înțelese la cetire și ne vor da o serie de idei asupra lucrului din cestiune. Aceste idei din urmă se vor aranja în ordinea recerută tot de către elevi, cari vor fi înuși a istoriei acum de nou, fluent și cu vorbele proprii conținutul piesei, întregit prin cele câștigate în cursul convorbirilor. În felul acesta explicarea tecstului nu o face învățătorul, ci elevii conduși de el. După această a doua reproducere din partea elevilor pôte avé loc și istorisirea din partea învățătorului, care însă numai a cel scop îl pôte urmări ca să arete elevilor cum s'ar puté îmbrăca în forme mai frumoșe ideile câștigate deja, prin ce se ridică și valoarea acestora și pot produce mai bună impresiune.

După această va urma aprofundarea materialului. Elevii vor fi conduși a judeca din punct de vedere moral asupra raporturilor de voințe, ce se află în materialul de sub întrebare, prin ce se conduc spre recunoșterea legii morale generale. Aci este locul caracterisării persónelor istorice. Sin-

guraticele trăsături ale caracterului eroiului cunoscute din convorbirile anterioare, se vor grupa laolaltă și vor forma un întreg, un caracter, o individualitate. Acestă apoi ne pôte conduce la cercetarea vieții spirituale a eroiului și a motivelor, ce l'au îndemnat la fapte. În felul acesta vom fi feriji de judecăți false și totodată vom învăța a face deduceri dela exterior la interior, dela fapte la voințe, dorințe, noțiuni, idei, cu un cuvânt vom învăța a cunoște pe oameni din faptele lor. Ca încheiere se vor resuma judecățile morale religioșe și psihologice, prin ce se face și o repetiție a materialului din alt punct de vedere.

Pentru ca ideile, cunoștințele și judecățile religioșe morale astfel câștigate să devină în adevăr o avere sufletescă, pentru ca ele să-și afle locul și să se întărească în memoria elevilor, trebuie pășit mai departe la al treilea moment metodic, la asociare, după care cunoștințele deja câștigate trebuie aduse în legătură între sine și cu altele avute de mai înainte. Mai întâi se vor aranja judecățile nouă, se vor pune în paralelă și se vor asemăna unele cu altele. Apoi se vor căuta cazuri cunoscute din istorie ori din istoria biblică, în cari a trebuit să judecăm asemenea ori în direcțiune contrară.

clarat de magiari „trădător de patrie“ și imbroșcat cu petrii!

Dar advocații Zigre, Duma și Buna cum vin ei a fi tractați cu petrii din incidentul pamfletului lui Pituc?

Cum vine internatul „Leopoldinum“ urgisit și bombardat de magiari, când el din partea românilor este considerat de o pepinerie de spirit magiar?

La toate acestea întrebări nu se poate răspunde după rațiune, ci numai după șovinismul fără margini, nutrit și propagat de jurnalistică și societatea magiară, și după ura de rasă ce domnesce astăzi în Ungaria față cu tot ce este românesc.

Dar ajunse odată lucrurile aci, este datorită guvernului să întrevină cu totă energia, și dacă n'are curajul să dea piept cu acest curent turbat și periculos pentru patrie, să ceară chiar intervenția Coronei, să facă ordine, să respecte cel puțin legile existente, care garantează eseciu și desvoltare liberă în biserică, se pedepsească cu totă asprimea pe făcătorii de rele și dacă aceia sunt magiari, căci așa cum s'au pornit lucrurile au se ducă la desastre neprecalculabile.

Ce ar fi pentru exemplu, dacă românii din Beins ar da satisfacțiune episcopului Pavel, carele în mijlocul lor este acasă, după tipicul magiarilor din Orade?

Cerem satisfacție energică, completă și stavilă patimilor șovinistice! Cerem dreptate!

O nouă „jertfă“. Demonstrațiunile cu petri patriotice sunt în curgere în Orade și étă, că după Pituc un alt român a cădut jertfă în urma „patriotismului“ său. Lui „Egyetértés“ (nr. din 10 August a. c.) îi se scrie din Arad, că subcontabilul Aurel Nicoră, dela banca „Victoria“, care a fost înființată „după modelul băncii populare din Sibiu“ a fost destituit din post în urma unei cercetări disciplinare, prin care s'a constatat, că respectivul și-a neglijat oficiul. Causa destituirii însă este, după cum scrie corespondentul, că Nicoră a cercetat totdeauna „societatea cetățenilor cu simțământ magiar“, ba odată a luat parte și la o serbare kossuthistă.

„Patrioții“ nefericiți ai foilor șoviste se tot sporesc!

Sibiu, 30 Iuliu, 1893.

Corul elevilor nostri seminariali, terminându-se anul scolastic, a dat un concert în Alba-Iulia, de unde au fost invitați să concerteze și în Munții-Apuseni, la Săcărâmb și Zlatna. Concertele au fost împreunate cu câte o petrecere cu dans și împregiurarea acésta, precum și escelentele producțiuni ale corului au atras în locurile

amintite mulțime de inteligență și popor din acele părți, doritori de a gusta plăcerile unei conveniri culturale-sociale. Acésta a fost, se vede, motiv îndestulitor de a îndemna pe organele administrative din părțile acele, ca să recuire putere armată la fața locului. Am amintit în nrul din urmă al fôiei noastre, că în Zlatna pe ziua concertului seminariștilor au fost concentrați acolo din mai multe părți gendarmi, cari cutrierau stradele și sara s'au postat înaintea localului, unde s'a ținut concertul. A fost un fel de stare de asediu, ca și când ar fi fost vorba, că românii pacinici, adunați la concert și petrecere, vor produce tulburări, se vor revolta, veți Dómne!

Acest cas nu este unic în felul său. De un șir de ani încôce s'au întemplat adese-ori, că multe adunări culturale-sociale române, chiar și de ale reuniunilor învățătoresci și de ale departămintelor „Asociațiunii“ de primară, au fost brevi manu oprite de a se ținé, sub preteste de nimica sau chiar fără motivare, după politica de „nem engedem“, ér la altele, cari au fost concesse, publicul s'a pomenit ca din senin cu asistintă de gendarmi cari, fiind cu totul de prisos ivirea lor, produceau și produc o notă discordantă în buna dispoziție a participanților, ba chiar indignarea lor.

Acésta nici nu se poate altcum. Ori ce om cu judecată imparțială trebuie să condamne o astfel de procedere a autorităților, înscenată fără nici un motiv și fără trebuință, căci noi nu putem afla, și credem, că nimenea nu poate afla un motiv real, care să legitimeze în casuri de aceste luarea de măsuri esecpționale.

Românii sunt ómeni de pace, iubitori de ordine și cumpetați, așa că nu ușor produc escese. Asta este firea românului, pe care ar trebui să-o cunoască aceia, cari îl stăpânesc, solgăbirăii și alți funcționari de la țară și atunci nu s'ar face ridiculi, răzîmându-se mereu pe baionetă. Sciind acésta n'ar trebui să se ia după cutare notăreșel sau scriitorășel care ca să se lingușescă și să-și facă carieră, merg și denunță pe pacinicii locuitori și i prezentă așa, ca și când aceia în tot momentul ar fi gata de revoltă. Apoi ar trebui să-și tragă sama și cu împregiurarea, că românii sunt, întocmai ca și magiarii, cetățeni ai acestei patrii ér nu nisce anarhiști s'au vagabunđi, cari trebuie supuși la tot pasul supravegherii polițienesci și ținuți în frâu cu pușca. Foile șoviste, nu-i vorbă, așa ne presentă, dar organele administrative nu e permis să se ia după aberațiunile presei magiare, care precum am accentuat de nenumărate ori și se vede și din urmări, n'a produs în acest punct

decât ură reciprocă, neîncredere, cu un cuvânt nici un bine pentru locuitorii țerii noastre.

Este lucru nesocotit a recurge fără motiv la „ultima ratio“, la puterea brută, ca prin ea să șicanezi pe cetățeni, numai pentru că ei sunt români. A trecut timpul acela, când popóarele erau ținute în ingenuchiare numai cu forță și recurgerea prea desă și nemotivată la forță, ne arată o decadență, o rentórcere la timpurile barbare de odinioară.

Noi, ca ómeni de ordine și cetățeni conșcii de drepturile noastre, trebuie să protestăm contra acestor măsuri necalificabile, căci n'am produs nici când tulburări și scene de revolte cum au produs bună-óră magiarii dela Turda și din alte locuri. Acolo se se aplice atari măsuri, căci acolo este lipsă de ele. Față de noi, cari nu cu ciomagul și cu petri voim să ne câștigăm drepturile, ci pe cale legală, ele nu numai că sunt un act de nedreptate, ci putem dice, că sunt o insultă. Astfel este lucru patriotic a insulta fără motiv pe românii de pe acest pământ? La acésta se ne răspundă aceia, cari ori cere, ori nu cere trebuință, pun în mișcare față de noi armia de gendarmi.

Revista politică.

Scirile, ce le aduceau în zilele trecute foile vieneze, că postul de ministru de războiu al armatei comune nu se va îndeplini în curând, se adevăresc. Fôia oficiasă a publicat autograful Maj. Sale, prin care denumesc pe șeful de secțiune bar. Rud Merkl cu conducerea provisorie a afacerilor și agendelor armatei comune. F. Z. M. Merkl a și avut o audiență mai lungă la arhiducele Albrecht. Foile magiare nu sunt tocmai mulțamite cu acésta dispozițiune. Ele dic, că bar. Merkl a lucrat după cum a voit și sub ministrul de războiu Bauer, numai cât atunci nu a avut responsabilitatea pentru ceea ce lucra. Acum are și acésta. Ca următoriu a lui Bauer se semnalase ministrul Fejérváry și comandantul corpului XII de armată Szveteney. Aceste combinațiuni au cădut deocamdată și foile vorbesc despre numirea principelui Lobkovitz, numire, care va urma îndată după manevrele cele mari. De altfel în cercurile militare se vorbesce, că încă înaintea manevrelor se vor face mari mișcări și permutări în armată.

Pentru a observa o ținută corectă în corespondența cu autoritățile militare, ministrul de interne Hieronymi a dat o circulară către autoritățile civile, care consună întru toate cu comunicatul lui „Pester Lloyd“, despre

care am luat notiță în un număr premergătoriu. Circulara a provocat mare șgomot în cercurile magiare și foile opoziționale s'au aprins, combătând în mod vehement atitudinea ministrului. „Bud. Hirap“ mersese și mai departe și a spus, că ministrul s'a informat fals despre lucruri și că nici nu se provacă corect nici la date nici la lege. Acésta luptă de pênă nu a rămas fără efect. Mai mulți vice-spani au retrimis adresele scrise nemțesce îndărăt la autoritățile militare și între acestia este și vice-spanul din Budapesta Földáry, care nu s'a mulțamit numai cu aceea, dar a reflectat chiar și ministrului de interne Hieronymi, când acesta la recercarea comandantului Lobkovitz a voit să constrângă pe vice-span să urmeze conform ordinațiunei. Mai multe municipii au adus conclud, ca să nu răspundă scrișorilor în limba germană sosite dela autoritățile militare. Comitatul Somogy a mers și mai departe. În congregațiunea din urmă la propunerea deputatului Kapatsffy s'a declarat cu mare majoritate contra ordinațiunei ministrului de interne. Foile opoziționale iubilează din acest incident și provacă pe toate mun cipile să ia exemplul comitatului Somogy.

Plângerile foilor germane, contra Austro-Ungariei, că ea nu e fidelă și că a voit să profite de războiul vamal ruso-german, se vede, că au avut efect. L'ână eri, atât foile austriace cât și cele ungare aduceau sciri, prin care asigurau, că negocierile cu Rusia sunt fôrte înaintate și se așteptă la rezultat favorabil, mai vértos, că, perđend Rusia piețele germane, voesce să-și afle debușeuri în Austro-Ungaria, ér acésta profita deplu: Pe deoparte produsele rusesci le lua ieftin, pe de altă parte avea încă câștig, trimițându-le chiar în Germania. Scirile cele mai nóue sosite din Viena, anunță, că negocierile au rămas baltă, deóre-ce Rusia este prea pretensivă. Ea a cerut, ca Austro-Ungaria să acorde produsele rusesci aceleași favoruri, cari le are Italia și Sêrbia. Deóre-ce guvernul austriac și ungar nu consimesc cu acésta, negocierile vor trebui întrerupte.

Afacerea Panama a venit éráși în discușiunea presei. Secretariul poliției de stat din Paris, Dupas, care fusese trimis să prindă pe Arton, a scos o broșură sub titlul: „Pentru ce nu s'a putut prinde Arton.“ Dupas face detaieri aménunțite, care au provocat mare senzațiune în întregă Francia și din care reese, că guvernul de atunci n'a voit ca Arton să fie prins. „Figaro“ din Paris reproduce pasage din numita

Tot așa se vor asemăna și judecățile practice și psihologice, cari ne pot învăța, că între anumite împregiurări cum trebuie să lucrăm. Astfel prin asemănări, cădend unele note individuale ori particulare, se desvóltă din concret forma abstractă.

Cunoscințele istorice ca atari încă se vor aduce în legătură cu cele câștigate mai nainte, se vor omite lucrurile secundare și nefinsemnate, ér cele esențiale se vor grupa și se vor lega de cele mai nainte. Spre acest scop se vor asemăna perioade însemnate din istorie și se va căuta legătura între ele și desvoltarea uneia din cealaltă, se va stabili mersul cronologic al evenimentelor, prin ce se repetă atât materialul nou, cât și cel vechiu; se vor aduce în combinație spre asemănare evenimente analoge și din istoria biblică, se vor aduce în legătură evenimente sincronistice și se vor grupa numerii anilor, cari de altcum să fie cât se poate de puțini.

Asemănarea judecăților, evenimentelor și persónelor ne duce la momentul al patrulea, la abstracțiune (sistem) prin care ne ridicăm dela concret la abstract, dela judecări și sentințe aduse asupra faptelor și evenimentelor singratice, la judecări și sentințe de valóre generală. Din asemănarea mai mul-

tor fapte, asupra cărora am judecat în acelaș fel, vom ajunge la conclusia, că și în alte casuri de asemenea natură tot așa va trebui să judecăm și deci judecări particulare fi vom da valóre generală, ridicându o la macesimă, la regulă ori lege. Aceste macesime, reguli și legi le vom îmbrăca apoi în forma cuvenită alegend spre acest scop vr'o sentință din s. scriptură — pentru macesimele morale — ori un proverb, ori și o formă poetică. Macesimele și sentințele astfel câștigate se vor induce într'un caet arangiat anume spre acest scop. Resultatele strict istorice încă se vor grupa în tabele cuprinse și acestea în caetul istoric, care va servi de sprigin și orientare la repetiții. Astfel însiși elevii își pregătesc un manual, căre de sigur e mai scump înaintea lor, căci e resultatul muncii proprii, dar totodată are și valóre mai mare, într'u cât e înțeles pe deplin de elevi.

În fine urmăză al cincilea și cel din urmă moment metodic, aplicarea cunoscințelor câștigate (numit și metod și funcțiune). Pe când adevărat mersul instrucției până a fost dela concret spre abstract, acum e vorba să percurgem calea inveră, să cercăm, dacă elevii sunt în stare a aplica legulele abstracte în casuri concrete. Acésta

se poate face, punend pe elev să se supună și pe sine judecății morale, ce a făcut-o asupra persónelor istorice; să caute din viața sa proprie și din viața scolară și a cunoscuților sei, casuri, la cari se poate aplica cutare sentință ori macesimă scóșă din istorie. Prin acésta respectivele macesime și sentințe devin legi concreșcute cu viața elevului, cărora acesta se va supune fără șovăire.

Din materialul istoric se vor da anumite teme ca aplicare, ori se vor pune întrebări, cari provacă cugetarea și activitatea fantasiei elevului, în fine se vor face diferite deprinderi cronologice, aducend diferite întâmplări în legătură și constatand depărtarea temporală dintre ele. Aci se pot aplica cu succes și icónele istorice provocându-se elevii să le explice pe basa celor învățate. Prin acésta li se întipăresce și mai bine în memorie materialul învățat.

O frumósă și roditoare aplicare a istoriei se poate face în órele de limba maternă prin teme istorice, asemănări, schițe biografice etc., precum și în órele de aritmetică, geometrie și geografie.

Tractand istoria în scóla din punctul de vedere educativ și după metoda indigitat

în cele premerse, de sigur că nu vor ajunge elevii — căci nu pot ajunge — în posesiunea unui material bogat de istorie, nu vor sci istoria întrégă, fără lacune, nu se vor pute fali cu cunoscințe multe din acest obiect, nu vor sci recita o mulțime de nume și numeri istorici, prin cari să pună în respect pe cei ce îi ascultă, așa dară în privința cantității cunoscințelor vor rămâne sêraci. Cu atât mai bogați vor fi însă în ceea ce privesc adevărata cultură a minții și a inimii, căci vor fi deprinși a privi lucrurile nu numai cu ochii fisici, ci și cu ochii spiritali și prin prisma legilor morale, vor fi puși în stare a ținé pept valurilor vieții, vor sci învinge pedecile puse de împregiurări, vor sci rezolva problemele ce i așteptă în viață vor sci lupta pentru interesele și idealurile lor, ale societății și nemului lor, cu un cuvânt se vor afirma în viață ca ómeni, ca cetățeni, ca români*).

Din programa scólei de fete Ioan Popovici.
a „Asociațiunii“ pe 1892/3.

*) Metódu spus aci trebuie să-l privim deocamdată numai ca un ideal, a cărui realizare nu o putem aștepta până ce nu vom avé la îndemână toate mijlocele recerute pentru punerea lui în practică.

broșură, în care se vede, că guvernul nu numai, că a dat instrucțiuni comisarilor, cum se purcedă ca să pōtă scăpa tēfār Arton, dar mai mult, a stat chiar în corespondență cu Arton și scia de spre tōți pașii acestuia. Dupas a pūt pune mōna pe el, dar dacā a vēdūt cum stā lucrul, l'a urmārit numai de aprōpe Loube, Ribot și ceilalți miniștri acusați în scriere, dīc, că acēstā este numai o manoperă a vre-unui partid acum în ajunul alegerilor, alții susțin, că e o revanșă, pentru-cā Dupas, a fost demisionat. Foile franceze și cele mai amice guvernului nu pot combate însă multe dintre afirmările din broșură. Interesant este, că espunerile despre petrecerea lui Arton în Budapesta le confirmă întrū tōte foile, care apar în Budapesta și încă cu date autentice. Se astēptā cu mare încordare deslegarea cestiunei. Dupas petrece în Londra, el este angajat l'a o bancă englesă. Presa franceză e nemulțămītā, că prefectul poliției a demisionat în escesul seu de zēl pe un funcționarū atāt de inteligent și istet, precum a fost și Dupas.

O lovitură destul de simțibilă se pregătește Finlandei, o provincie, care se bucura de ore-care autonomie în imperiul țarilor. Acēstā autonomie consista în dreptul de a-și avē o armată națională proprie. Tōte celelalte atribute de independență ale acestui mare principat, care de jure nu este legat de Rusia de cāt prin o uniune personală, i-au fost confiscate rēnd pe rēnd. Tendința celor din Petersburg merge ađi într'acolo, sē robescā Finlanda și în cestiunea armatei.

Finlanda avē o armată proprie, care în timp de pace numēra 5000 omeni. Serviciul militar era sau de patru ani în permanență și 2 ani rezervă, sau de 5 ani în rezervă, după cum decidea sorțiul.

După lege în acēstā armată numai finlandezii aveau dreptul de a fi ofițeri și a avansa la rangul de general. Armata în prima linie avea datoria de a apăra propriile sale granițe și numai în casuri esecționale coopera cu armata imperiului. Tōte acestea vor înceta de aci înainte. În ministeriul de rēșboiu rusesc se deliberează actualmentē de o comisiune modul și chipul transformării armatei finlandeze. Etā în adevēr ce scrie în acēstā privință oficiosul „Pet. Wjedomosti“:

Fără a bănuī cātusi de puțin statornicia politică și credința cātără imperiū a Finlandei, suntem convinși, că nu este în interesul unui stat, de a tolera înlăuntrul granițelor sale existența unei armate, cu administrație proprie și compusă din elemente streine.

Armata rusescă trebuie sē fie un întreg organizat strict unitar, și existența așa numitelor armate „naționale“, cum e cea finlandeză în ochii finlandezilor, nu corespunde cātusi de puțin stării normale și sănătoșe a lucrurilor.

Pe de altă parte finlandezii, față de poporațiunea nēoș rusescă, în ceea ce s'atinge de serviciul militar, se bucură de avantajii mari și importante. Terminul de serviciu este la ei numai de cinci ani.

O stipulațiune curiosă este aceea, că armata finlandeză are datoria de a apăra granițele principatului și numai pe calea acēstā indirectă a lucra și „pentru apărarea imperiului“. De aci ar rezulta, că în cazul unui rēșboiu care n'ar atinge direct Finlanda, acēstā armată ar privi inactivă la încordările armatei învecinate.

Ajutorul ce l'ar da mica Finlanda n'ar fi, ce e drept așa mare, însă este vorba de principiu, că tōte provinciile imperiului rus sē aibă sânta datorie de a interveni în mod egal pentru interesele și neștirbirea lui. Deși contingentul principal al armatei caucasiene e compus din poporațiunea de acolo, elementul rusesc nu este

exclus, ci, ce e mai mult, jōcā un rol însemnat. Ofițerii armatei finlandeze însă trebuie recrutați numai dintre ce tățenii acestei provincii. Acēstā trebuie sē se schimbe. Finlandezii în ceea ce se atinge de serviciul militar trebuie sē se conforme principiului general al imperiului.

Nu începe îndoiială, că alusiunile acestea sunt prevestitōrele sfērșitului independenței armatei finlandeze. Cu perderea armatei separate se nimicesc și ultima remășiță de independență acestui principat, a cărui autonomie a fost recunoscută chiar de tatāl actualului țar.

Demonstrațiunile în Oradea-mare.

În necs cu apretările, ce le facem în articolul prim, inserăm după serviciul telegrafic din Budapesta următoarele amēnunțe despre decursul demonstrațiunilor din Oradea-mare:

Oradea-mare, 10 August n. Respândindu-se scirea, că episcopul Mihail Pavel s'a reîntors acasă, o mulțime de preste două mii de omeni, s'a strîns asērā înainte palatului episcopesc. După întonarea „Szózatului“, mulțimea a spart ferestrele dela reședința episcopescă, în vreme-ce o altă grupă a distrus ferestrele locuinței canonicului Lauran și dela Alumneul român de băieți. Pe la orele 10 demonstrațiunea, ațitată de mai mulți inși, a luat un caracter și mai serios. Mulțimea s'a năpustit asupra seminarului român și a bisericii de alături, bombardându-le cu bolovani cāt pumnul și distrugēnd tōte ferestrele și ușile. Mulțimea a pornit apoi între urlete și strigăte sēlbatece la casele a trei advocați români, unde de-așemenea a spart ferestrele cu petri. De acolo mulțimea s'a întors încă odată la palatul episcopesc. Poliția nu a fost în stare sē apere palatul în contra-năvălitorilor. Cei mai mulți dintre polițiști au fost maltratați de cātără mulțime. Căpitanul orașului a trimis după o companie de infanterie, care a sosit numai decāt și a baricadat stradele. Un infanterist a fost grav rānit cu pētrā. De altfel scirea a fost falsă, episcopul Pavel nu venise încă a'asă.

Oradea-mare, 10 Aug. n. La scirea despre sosirea episc. Pavel s'au întrunit pe la 9 ore 2000 omeni înainte palatului episcopal. După-ce cāntară „Szózat“, în mijlocul strigătelor „Abzug Pavel!“ sparse ferestrele palatului; de-așemenea sfărîmară ferestrele și pe la alte case unde locuiesc români. O companie de honvezi ce din întēmplare se întorcea dela esercițiu fu salutată cu strigăte: „Éljen a magyar király!“ „Éljen a király!“

Oradea-mare, 10 August n. În cursul esceselor de asērā, căpitanul suprem al orașului Rimler a încercut cu ajutorul corpului polițienesc sē restabilescă liniștea, desfășurând multă energie. El proceda cu tact, neavēnd însă la dispoziție decāt 20 de inși, tōte sfōrțările lui au remas zadarnice. Zāngănitul forestierilor sparte a fost însoțit de mulțime cu larmă enormă. Tinerii aparținēnd claselor inteligente, veniți în fugă mare din tōte părțile orașului, se retrase în colțul dinaintea cōfetației Winkler; de aci bombardau cu asvērături bine ficate ferestrele palatului episcopal. Un alt grup porni spre ulița ungurēscă; sparseră ferestrele canonicului Lauran, precum și ferestrele dela seminarul românesc „Leopoldinum“. O mică grămadă de omeni inteligenți se uita la tōte acestea, fāsă sē se misce însă.

Ađi, în 10 August, domnia încă mare ferbere pe strade, mai ales pe piața Ladislau. E temere, că și ađi încă se vor întēmpla demonstrațiuni.

De altmintrea episcopul Pavel se află încă tot la Stāna de Vale; se crede că nu va veni în reședința încă multă vreme.

Oradea-mare, 10 August n. 10 ore 3/4. Tocmai ese armata din casarmă, deōre-ce disordinele au luat un caracter amenințator; la aședarea trupei, un soldat a fost grav rānit cu pētra. S'au făcut mai multe arestări; esce-

sele se țin mereu lanț; publicul e jōrte neliniștit.

Oradea-mare, 10 August n. După orele 10 demonstrațiunile prevestite de uni demonștrānți luară un caracter grav. Înaintea seminarului românesc mulțimea furiosă începū sē asvērle petri ca pumnul de mari; sfărîmau jalnișile; ēr cu lemnele dela ferestri atacarū ușile. Ferestrele dela biserică de lāngă ușe deasemenea au fost sparte.

După aceea, tot sbierānd sēlbatec mulțimea se îndreptā spre casele advocaților români Duma, Buna, Zigrea și a vicariului gr. or. Goldiș, unde ferestrele au fost cu totul sfărîmate. În locuința comerciantului Bognár, care locuiesce în aceeași casă, sburau petrele cāt pumnul de mari și au sfărîmat pe deplin tōte mobilele.

Pe piața Ladislau, liniștea în curēnd ēr a fost turburată de mulțimea sbierătoare, la care se alipise și tumultuanții nāvālind dīnspre pod și așa canalia de stradă, strigānd și injurānd, mergea ēr înainte palatului episcopal. Poliția nu era în stare a stăpāni pe mulțime, care înarmată cu ciomege, petri și grinzi dādū nāvālă asupra palatului; sparse ferestrele, bātū pe căpitanul-suprem al orașului, pe comisar și pe haiduci.

Întrebuințarea armelor ațitā si mai mult mulțimea, care crescū atāt de mare în cāt polițiștii, printre ea se aflau așa dīcēnd iugropați și se pōte privi ca un noroc, că nu s'a întēplat mai mare vērsare de sānge. Căpitanul suprem a reușit în urma urmelor a liniști întrū cātva mulțimea, care îl saluta apoi cu „Éljen“-uri. Vēdēnd însă că fără miliție nu va pōte fi stăpān pe situație, chiamā o companie de infanterie, care apărū în curēnd sub conducerea sublocotenentului Lederer și baricadā îndată stradele. Un infanterist a fost aș de grav rānit cu pētra asvērilită de un lucrător încāt a trebuit sē fie dus la spital. La 11 nōptea se audē încă tot mereu sgomotele din tōte ulițele mai depārtate.

Noutăți.

Conferență preoțescă. Ni se scrie din Bihor, că în 5 August n. s'a ținut în Vascon o conferență a preoțimei tractuale sub conducerea d-lui protopresbiter Vasiliu Papp și avēnd de secretariu pe parochul Moise Popovici-Popa. În acēstā conferență s'a debātut, proiectul de statut pentru fondul de pensii ale dieceșei române gr. or. din Arad. Preoțiunea a primit în general proiectul, ēr în special propune cātē-va modificări. După proiect se statoresce pensiunea pentru protopresbiteri cu 800 fl.; preoți cl. I 800 fl.; classa II 600 fl.; classa III și penru capelani și diaconi 400 fl. Ca basă a fondului se pun între altele: venitele anuale ale fondului preoțesc existent, până când fondul de pensii și va pūtē acoperi trebuințele sale; venitele fondului pentru pensiunile învățătoresci, care la finea anului 1891 era de 7.588 fl. 44 cr., diferitele tacse etc.

Este Dumneșu! Un măcelar din Somorja era cunoscut ca ateu. Dilele acestea se pregătia tocmai sē taie o vacă, când izbucni o furtună. Măcelarul își ridică cuțitul cātără ceriu cu cuvintele: „Apoi mai dīceți, că este Dumneșu; vedeți cum se nimicesc sēmēnăturile!“ Deodată fu isbit de un fulger și cădu la pamēt. A scăpat cu viētā, dar de atunci tot mereu strigā: „Este Dumneșu! Este Dumneșu!“

Monumentul dela Adam-Klisi. În urma descoperirii pietrei fundamentale a monumentului dela Adam-Klisi, se doveoesce, că acest monument a fost ridicat de Constantin cel Mare, ēr nu de Traian, după cum aparēnțele probase. Lucrările de desgropare se continuă cu activitate. — Între altele s'a mai descoperit un trofeu, fōrte bine conservat, purtānd în relief bustul împēratului Constantin. — Atāt piētra fundamentală, care e de marmură, cāt și trofeul, sunt fōrte bine conservate.

Congresul din Zürich. Preșidenții diferitelor naționalități dela congresul socialștilor întruniți în Zürich ocuparēpe rēnd loc

la masa presidială și conduc debaterile. La cererea delegaților români s'a hotărīt sē se pună în discuțiune cestiunea agrară, ēr la cererea francesilor sē se pună la ordine și cestiunea grevelor. Mai mulți delegați germani nu au fost verificați.

Lupi. Din cercul Vascon (Bihor) ni se scrie, că pe acolo umblă lupii cu haita în așa mēsură, de omcnii nu cutēzā sē și scōtā vitele la imașul de pădure. În sēptāmāna acēstā a māncat lupii un „tuluc“ (junc), o vacă apoi o mulțime de oi și capre.

Invitare.

Adunarea generală a „Asociațiunei transilvane, pentru literatura și cultura poporului român“, pentru anul curent se va ținē în Nāsēud la 27 August n. și dīlele următoare.

În numele comitetului despărțēmētului Nāsēud și a comitetului de primire, îmi iau voīā a invita cu tōtā onōrea pe p. t. public și în deosebi pe membrii Asociațiunei și pe tōți sprijinitorii scopurilor ei, sē ia parte la adunare, precum și la festivitățile ce sē arangiazā din ocașiunea adunării. Din programa specială împārtășesc spre orientare că:

1. La 26 August st. n. va fi primirea comitetului central și a oșpeților la gara căii ferate din Bistirița, de cātără comitetul de primire, la granița despărțēmētului nostru de cātără comitetul acestuia, ēr la intrarea în Nāsēud de cātără reprezentanța opidului, de inteligentă și popor.

La gara din Bistirița e îngrijit de trāsuri cu prețuri moderate. De sērā iluminat și cinā comună.

2. La 27 August 8 ore a. m. liturgie în biserica parochială gr. cat. după ședința banchet, de sērā concert.

3. La 28 August sedință: de sērā bal, în dīua următoare (29 August) excursiune la băile din Sāngorgiu și Valea Vinului.

Ca secțiunea pentru incuartirare și cea pentru arangierea banchetului sē se pōtā orienta de timpuriu, rog pe tōți cātī intenționează a ne face onōrea și a participa, sē binevoiască a ne încunoscīnța despre acēstā până la 20 August st. n.

Adresarea este a sē face la subscrisul. Pre urmă însemnām, că invitații speciale nu se trimit.

Nāsēud, 27 Iuliu, 1893.

Pentru comitetul despărțēmētului și de primire:

Ioan Pop,
dir. despărț.

Vorbirea

ținută de directorul școlilor capitale elementare rom. gr. or. din Brașov: George Belissimus, la încheierea anului școlar 1892/3.

Rev. D-le! Stimăților D-ni și D-ne!
Iubiți tinerime școlară!

(Încheere.)

ēr noi iubiții mei școlari și iubitele mele școlărițe!

Știu, că ați așteptat cu mare dor dīua acēstā mārītā și sântā, ca părinții voștri, precum și alți d-ni și dōmne aūdind din cetirea clasificățiunilor vōstre, cāt ați învățat de bine și altmīntrea cāt v'ați purtat de bine în acest an școlar, sē ve aibă încă mai dragi, sē se bucare de voi și sē ve laude!

Și în adevēr sunt vrednici a fi iubiți și lāudați de tōtā lumea elevii și elevele, cari au învățat bine și întrū tōte s'au purtat bine; acestia vor fi promovați în clasă mai înaltă.

Dar și aceia dintre voi, cari în decursul anului școl. nu au ascultat de bunii lor părinți și de domnii lor învățători și nu s'au silit la învățatură — astāđi totuși ar vrea sē fie iubiți, lāudați, ba încă și premiați!

Însē dragii mei, trebuie sē știți, că copiii cei leneși și neascultători nu

numai că nu sunt vrednici a fi iubiți și lăudați de cineva, ci încă așa nepregătiți de ajuns, cum sunt ei, nu vor putea fi nici promovați în clasă mai înaltă!

Să se ferescă deci în viitoriu de neascultare către părinți și alți mai mari ai lor și de lenevire!

Cei promovați din clasa a patra vor intra la învățarea vre-unei meserii, sau în școlile medii.

Dar ori ce vor prinde ei a învăța mai departe, să nu părăsască din vedere, să nu-și uite, că știința poate aduce omului adevărată fericire numai însoțită fiind cu moralitatea și religiositatea.

Omului cu aplecări de tot rele și pătimăș simțământul de demnitate și de onoare îi este timpit cu totul; pe când omul nepăsătoriu de adevăr deși pune preț pe onoare, însă apoi nu năruiește să și-o dobândească prin fapte, cari sunt în stare a i-o procura, ci pretinde dela alții să i-o dea!

Er voi dragii mei în viața voastră să nu vă poftiți onoare cerșindu o ori chiar storcându-o dela altul cu de-a sila; ci se vă siliți, a vi-o câștiga lucrând cu fidelitate către chemarea voastră, cu dreptate și cu probitate pentru binele și fericirea voastră, a națiunii voștre, a patriei voștre și a omenimii!

Onoarea astfel câștigată este adevărată, neperitoare!

Incheiând mulțămesc cu tot respectul Rev. domn prot. Ioan Petric, pentru osteneala, ce a avut bunătate a și-o lua de a presida la esamele publice cu elevii și elevele acestei școle.

Mulțămesc cordial și cu tot respectul On. eforii și On. delegațiunii ale școlilor noastre centrale, On. comitet și On. sinod parochial al bisericii dela Sf. Nicolae, On. comitet al reuniunii bravelor femeii române din loc și tuturor colorlalți Prea demni binevoitori și binevoitoare, spriginitori și apărători ai culturii și educației noastre naționale, pentru ajutoarele cele foarte mari, ce au binevoit a le face elevilor pauperi și elevelor paupere din această școală.

Mulțămesc cordial și cu tot respectul Prea stim. domni și prea stim. dōmne, cari au binevoit și ne-au onorat cu prezența d-lor, această festivitate.

Și declar anul scol. 1892/3 de încheiat.

Anul scol. 1893/4 se va începe în 1 a Septembre c.

Inscrierea copilelor se va face la dl director provisor Ioan Aron, în cancelaria direcțională din edificiul școlei noastre de fete.

Copiii se vor înscrie tot în cancelaria direcțională cea veche, ca până acum.

Mai nou.

Din Orade se anunță, că Joi sara s'au început de nou tulburările înaintea palatului Episcopului. Cavaleria a încercat să respingă mulțimea. Cineva din mulțime a aruncat rachete între cai; aceștia s'au spărit și s'a produs o mare învâlmășală, fiind toropite și rânite mai multe persoane. În urmă cavaleria a restabilit ordinea.

Loterie.

Mercuri, în 9 August n. 1893.

Sibiu: 18 84 79 78 31

Nr. 654/1893

[132] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor vacante de învățători în școlile confesi-

onale din comunele de mai jos se descrie prin această concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în foia archiedecesei „Telegraful Rom.”

Emolumentele sunt:

1. În Poplaca două posturi a 300 fl.; pentru unul cuartir în edificiul școlei, pentru al doilea relut de cuartir 15 fl. și câte 3 stângini metrice de lemne pentru încălzit. Salariul se va solvi din cassa bisericeii în cuartale anticipative.

2. În Sadu un post cu salariu anual de 300 fl. ce se va solvi în rate lunare anticipative din cassa alodială, cuartir în edificiul școlei și 3 stângini metrice de lemne.

3. În Șura mare un post cu 300 fl. ce i se va solvi din repartitie încassată prin epitropia parochială, cuartir în edificiul școlei și lemne de încălzit câte reclamă trebuința.

Doritorii de a reflecta la vre-unul din aceste posturi vor avea a-și trimite suplicile de concurs la subsemnatul oficiu protopresbiteral, instruite în sensul legilor în vigore, în termenul deschis; dela toți concurenții se recere să conducă cântările în biserică în zile de dumineci și sărbătoare, având a se prezenta spre a-și documenta desteritatea în cântări în vre-una din dumineci în fața locului până la ziua alegerii.

Sibiu, 28 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului.

Ioan Papiu,
protopresb.

Nr. 272/1893

[131] 1—3.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învățătoresc din Căcova, protopresbiteratul Seliștei, se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare a acestui concurs.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual 330 fl. v. a. din cassa bisericeii.

2. Cuartir natural în edificiul școlei.

3. Trei stângeni lemne de încălzit.

4. Folosirea grădinei școlare.

Învățătorul ales e obligat a ținea dumiueca și sărbătore strănă în biserică.

Reflectanții la acest post se-și înainteze cererile, instruite conform legilor în vigore subsemtatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis Seliște 12 Iuliu 1893.

Dr. Nicolau Maier,
protopresbiter.

Nr. 161/893

[130] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunilor învățătoresci din mai jos scrisele școle confesionale gr. or. din comunele bisericesci aparținătoare de protopresbiteratul Orăștiei, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în foia „Telegraful Român”.

1. Orașul Orăștie, un post de învățătoră cu salariu anual de 300 fl., plătiți în rate lunare anticipative, adaus personal 60 fl., cuartir natural în edificiul școlei și 2 stângini de lemne sau preste tot în bani 60 fl. Dreptul de cuincuenale, statorinde; se observă că pe lângă instrucția în clasa de fete, învățătoră are a propune și lucrul de mână femeesc.

2. Sibot (Alkenyér) al 2-lea post învățătoresc cu salariu anual de 300 fl. dela popor, cuartir liber — se țină strănă în Dumineci și sărbători, și apoi înainte de alegere a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare în s. biserică pentru a i se vedea desteritatea în cântări și tipic, ér cei ce cunosc musica vocală vor fi preferiți.

3. Vaideiu al 2-lea post învățătoresc cu salariu anual 300 fl. din

cassa alodială în rate lunare decursive, bani de cuartir din venitul bisericeii 10 fl. precum și 3 stângini de lemne, din care este a se încălzi și sala de învățământ. Alesul va avea a țină Dumineca și sărbătore strănă în în s. biserică, apoi a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică mai nainte de alegere spre a se vedea desteritatea în cântări și tipic.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-și așterne petițiunile lor instruite conform legilor din vigore la subscrisul până la termenul sus scris.

Orăștie, 17 Iuliu, 1893.

In conțelgere cu comitetele parochiale respective

Nicolau Popoviciu,
protopresbiter.

Nr. 406/1893

[121] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci la școlile din comunele mai jos înseminate, aparținătoare tractului protopresbiteral gr. or. al Mercurei, se deschide concurs ca termen de 30 zile dela prima publicare.

1. Poiana. Un post de învățătoriu cu salariu anual de 300 fl. și 20 fl. relut de cuartir. Salariul se plătesce din fondul parochial în mod lunar anticipative.

2. Gârbova. Un post de învățător cu salariu anual de 300 fl., cuartir în edificiul școlei și doi stângini lemne de foc. Salariul se plătesce dela epitropia parochială. Aleșii învățători vor țină în Dumineci și sărbători strănă sau vor cânta cu copii cântările liturgice în biserică.

Dela concurenți se poftesce a se prezenta până la alegere în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a și arăta desteritatea în cântări și spre a fi cunoscuți personal.

Cererile concurenților instruite conform normelor în vigore se se adresează în termenul deschis subsemtatului oficiu protopresb.

Mercurea, la 19 Iuliu, 1893.

In conțelgere cu comitetele parochiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurei.

Ioan Droc,
protopresbiter.

Nr. 384/1893

[129] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu, de nou înființat, la școla populară gr. or. din Brad, se descrie concurs cu termen de 25 zile dela prima publicare în „Telegraful român”.

Salariul este de 300 fl., dintre cari 150 fl. din cassa bisericeii și 150 fl. din repartitie, și se solvesce în rate lunare anticipative.

Totodată se pune în vedere fiitorului învățătoriu, cumcă după un an de funcțiune se va face provisiune, pentru a primi cuartir în natură, eventual una sumă potrivită ca relut de cuartir.

Concurenții au a-și așterne cererile, instruite conform normelor din vigore și provădate cu documente despre serviciile lor de până aci pe terenul instrucțiunii, la subsemnatul oficiu protopopesc.

Brad, la 16 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian,
protopresb.

Nr. 278/1893

[126] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci la școlile confes. gr. or. din comunele mai jos semnate în protopresbiteratul Devei, și descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în diarul „Telegraful Român”.

1. Batiz, cu salariu anual sistemisat din nou în sumă de 300 fl. cuartir și lemne de foc.

2. Bătrâna, salariu anual sistemisat din nou în bani și naturale 290 fl. cuartir și lemne de foc.

3. Chergheș, salariu anual sistemisat de nou cu 300 fl. cuartir în edificiul școlei, 3 orgii cub de lemne și grădină de legumi.

4. Lelese cu filia Sohodol, salariu anual de 300 fl. cuartir și lemne de foc.

Învățătorul ales la vre-una din aceste școle e datoriu să țină și prelegerile în școla de repetiție împreună cu instruirea în cântările bisericesci; va fi obligat a cânta duminica și sărbătore în strănă, având a conduce cu scolarii și cânrările liturgice și biserică.

Dela reflectanții la aceste posturi se recere să se prezenteze până la alegere în vr'o Duminecă ori sărbătoare la biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericesci și pentru luarea de informațiuni mai detaiate despre starea acestor școle și modul de plătare al salariilor etc.

Doritorii de a ocupa vr'unul din aceste posturi să așterne petițiunile lor instruite conform normelor din vigore la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la termenul susindicat.

Deva, la 15 Iuliu, 1893.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei în conțelgere cu comitetele parochiale respective.

Avram P. Păcurariu,
protopresbiter.

Die Seiden-Fabrik G. Henneberg (k.u.k. Hofl.), Zürich sendet direct an Private: schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 p. Meter — glatt, gestreift, kariert, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 vers h. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) porto- und zolfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

[6] 12

IOAN HODOȘ,

FABRICANT DE CASSE

SIBIU. — Strada Văpsitorilor (Färbergasse) Nr. 2. — SIBIU.

Am onore a-mi recomanda atelierul meu Onoratului Public, rugându-mă pentru binevoitoriul sprigin. Însărcinându-mă cu lucruri de fer de ori-ce categorii: casse, cassette, sobe, scocuri, lăcate de ori ce fel etc. etc., pe lângă lucru prompt și prețuri foarte moderate.

[105] 4—5

NB. Comandelor din provincie se satisface imediat și cu plăcere.